

NORGES Jeger- OG FISKERFORBUND

Mattilsynet

Postmottak@mattilsynet.no

Vår ref: øf-fag-2017

Deres ref: 2017/47331

Hvalstad, den: 16.05.2017

Innspill til arbeidet med å utforme en ny lakselusforskrift

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) viser til deres notat, «Ny lakselusforskrift», av 13.03.2017 (på www.mattilsynet.no) der det bes om innspill til arbeidet med ny forskrift om bekjempelse av lakselus.

Generelt

NJFF støtter grunnlaget Mattilsynet legger til grunn i notatets innledning.

Vi mener også at Regjeringens bærekraftsstrategi fra 2009, må legges som premiss for arbeidet med ny luseforskrift. Spesielt sentralt for oss som representerer villfiskinteresser, er målet om at parasitter og eventuelle sykdommer i oppdrett ikke skal ha bestandsregulerende effekt på villfisk. NJFF mener det er viktig at også formålet om å skåne villfisken tas inn i ny lakselusforskrift når denne kommer på høring

NJFF støtter innspill fra Norske Lakseelver om ny og mer tydelig formålsparagraf som bedre tar inn i seg det som ligger i Bærekraftstrategien fra 2009. Ny formålsparagraf bør lyde:

§ 1 Formål

Formålet med forskriften er å redusere forekomsten av lakselus på fisk i akvakulturanlegg i en slik grad slik at skader på oppdrettsfisk ikke oppstår og slik at lakselus fra oppdrettsanlegg ikke har bestandsreduserende effekt på villlevende bestander.

Denne formuleringen stiller etter vår mening langt riktigere krav til det målet som bør nås med forskriften.

Fremtidig økt produksjon

Det er viktig at ny lakselusforskrift bidrar til en mer proaktiv tilnærming mht en forventet økning i produksjon av laksefisk i sjøen. Det er avgjørende at en får på plass en forskrift som

holder seg over tid slik at en unngår å stadig være på bakfot mht å håndtere situasjoner som oppstår. I dette bildet er detaljbestemmelser mindre viktig. Det viktigste er en tydeliggjøring av at ansvaret mht å oppfylle forskriftens formål ligger hos næringsaktørene.

Mål for en ny lakselusforskrift (i henhold til notatets punktliste)

Ivareta hensynet til fiskehelse og fiskevelferd hos oppdrettsfisk. Dette gjelder både på grunn av lus og på grunn av tiltak mot lus.

Fiskehelse og god fiskevelferd hos oppdrettsfisk er selvfølgelig svært viktig, men det er rimelig å forvente at det også tas tilsvarende hensyn til vill anadrom fisk når en utformer forskriften. Utfordringene knyttet til villfisken er godt dokumentert, men ikke alltid like lett å oppdage (sammenlignet med en lusegrense i en merd). Å løse utfordringene som påføres villfisken fra oppdrettsvirksomheten er like fullt av de viktigste utfordringene vi må løse dersom en skal oppnå langsiktig miljømessig bærekraft.

Mattilsynet har ansvaret for dyrevelferden hos vill laksefisk. Det bør derfor legges inn en egen hjemmel i forskriften til åpne for å kunne iverksette tiltak lokalt ved uforholdsmessig og akutt høyt smittepress på vill laksefisk. Eksempler på dette finner vi i Havforskningsinstituttets risikovurderingsrapport som ble publisert 9. mai 2017. Den viste 100 % dødelighet pga lakselusmitte på vill laksesmolt i Sørbovågen i Hyllestad, Sunnfjord, og Samnangerfjorden i Hordaland med 98 % lusedødelighet på vill laksesmolt. Dette er uakseptabelt. I slike tilfeller bør Mattilsynet få myndighet til å pålegge nødvendige tiltak hos lokale oppdrettsselskap når det er dokumentert at disse er kildene for lakselusmitten. Rapporten finnes på https://www.imr.no/filarkiv/2017/05/risikorapport_2017.pdf/nn-no Se tabell 4.2.3 på side 33 mht situasjonen i disse fjordene og andre fjorder som er undersøkt.

Bidra til å bremse eller snu resistensutviklingen - dersom det er mulig. Dersom det kommer nye legemidler bør bruken av disse være slik at effekten bevares lengst mulig.

Å bli kvitt allerede oppnådd resistensen, og å forhindre utvikling av resistens mot nye medikamentelle midler er høyst sannsynlig umulig. NJFF har rimelig nok ikke noe svar på hvordan en skal kunne løse dette med dagens dominerende oppdrettsteknologi. Det er uansett opplagt avgjørende at en gjør mange rette grep for å unngå en forverring av situasjonen. Dersom en skulle greie å utvikle en lakselusvaksine, vil det kunne avhjelpe situasjonen på kort sikt, men NJFF tror selv det er et blindspor på lengre sikt.

På sikt må det antagelig nye produksjonsteknologi på plass for å forebygge de utfordringer vi i dag sliter med. Dette er utenfor forskriftens formål, men erfaringen er at industrien raskt tar den i bruk dersom økonomien i en endring er forlokkende på kort og lang sikt. Vi kan bare håpe at bedre løsninger av kommersiell interesse er på plass snart. Inntil det skjer kan vi ikke annet enn å håpe at fagmiljøene og forvaltningen gjør så gode grep som overhode mulig for minimere videre ubotelig skade på norsk natur.

Gi Mattilsynet egnede tiltak og virkemidler overfor anlegg med for dårlig kontroll med lakselus. Disse anleggene vil kunne påvirke andre anlegg og villfisk negativt. I en situasjon

der hele produksjonsområder vil kunne berøres av lus vil det være svært viktig at Mattilsynet har gode nok virkemidler.

Det er opplagt at Mattilsynet må fortsette og intensivere kontrollen på anleggsnivå. Brudd på lakselusnivåer og annet må optimalt sett avdekkes i ethvert tilfelle, og tiltak/sanksjoner pålegges. Et ordtak sier imidlertid: «Er det verstingene som skaper situasjonen, eller er det situasjonen som skaper verstingene?». Mht lakselus, kan fort begge deler stemme. I noen tilfeller det det opplagt et behov for bedre kontroll og sterkere sanksjoner mot aktører som ødelegger for flertallet. I andre situasjoner kan «verstingene» bli oppfattet som det til tross for at de gjør alt etter regelboka og mer til, men der plasseringen av anlegget «umuliggjør» å produsere fisken uten å ende opp med stadig for høye lusepåslag. I det siste tilfellet må selvfølgelig også sanksjoner treffes, men parallelt må en se på og endre praksis i gjeldende område slik at den negative situasjonen ikke vedvarer.

Sikre god nok kvalitet på lakselusdata. Dette gjelder både for at Mattilsynet skal kunne føre tilsyn, og for at modellene som benyttes for å vurdere effekter av lus i forhold til villfisk får korrekte data som grunnlag.

NJFF mener at en må sette krav til at akkreditert personell mht å utføre telling i anlegg, og få på plass en standardisering av en tellemetode som gir et stabilt riktig bilde av de faktiske påslagene av lakselus i merdene. Det for å iverksette tiltak til rett tid, men også fordi de tall som skal inn i de modellene som skal vurdere effekten av oppdrettsprodusert lakselus på villfisk må holde høyest mulig nivå.

Noen aktuelle temaer

Grenser for lakselus

Stadig lavere lusegrenser har, slik vi ser det, vært nødvendig som følge av at produksjonsøkningen i lang tid spiste opp de eventuelle fordelene en kunne oppnådd ved økt restriksjonsnivå. Stadig lavere lusegrenser med påfølgende lavere tiltaksgrenser skaper, til tross for at det har vært nødvendig, flere utfordringer. Det er resistensdrivende og en behandler i overveiende grad fisk som knapt har lakselus. Det siste kan medføre at en påfører fisken unødig stress sett fra oppdrettets side, men dessverre et stress en er avhengig av å påføre den om en skal ivareta livet på utsiden av anleggene. På sikt får en tro at ny produksjonsteknologi forhindrer både påslag og utslipp av lakselus i og fra merdene. Inntil det skjer mener NJFF det er viktig å opprettholde lave lusegrenser, samt ekstraordinært lave lusegrenser under villfiskens smoltutvandring. Denne perioden bør også utvides til å dekke hele smoltvinduet slik at all utvandrende fisk får fordelene av reduserte nivåer av lakseluslarver i sjøen.

Samlede utslippstillatelser har vært diskutert. NJFF tror ikke det en god løsning pt, siden produksjonskapasiteten reguleres på tillatelsesnivå og ikke lokalitetsnivå. Da vil oppdrettere med like mange tillatelser kunne sjonglere produksjonen mellom ulikt store lokaliteter og derigjennom ha lov til å slippe ut ulike mengder lakselus – mer om en velger å fordele det på mange små lokaliteter og mindre om en velger å legge produksjoner til få men store lokaliteter. NJFF tror dette vil skape et mer uforutsigbart regime enn dagens ordning.

Det avgjørende er uansett at lakselusproduksjonen reduseres. Særlig i områder som viser seg særlig utsatt.

Behovet er etter NJFFs oppfatning også klart til stede for at det gis hjemmel til å pålegge oppdretterne å utarbeide særlige planer for lusebekjempelse. Dette kan f.eks. være i områder der det er godt dokumentert at eksisterende produksjon erfaringsmessig har gitt stor dødelighet på vill laksefisk, Hardangerfjorden er et eksempel på et slikt område.

Vennlig hilsen
Norges Jeger- og Fiskerforbund

Øyvind Fjeldseth
Fiskekonsulent